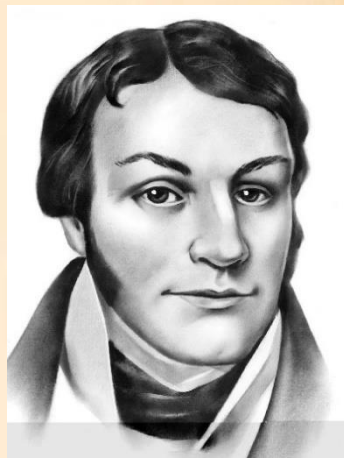

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г.С. СКОВОРОДИ**

**Український мовно-літературний факультет
імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка**

**Кафедра зарубіжної літератури та слов'янських мов
імені професора Михайла Гетманця**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК**

**МАТЕРІАЛИ
СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
ПРИСВЯЧЕНОЇ 245-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
ГРИГОРІЯ ФЕДОРОВИЧА КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

(22 листопада 2023 року)

Харків – 2023

<i>Філатова Юлія</i>	
Жанрові особливості малої прози Василя Симоненка	83
<i>Хижняк Ганна</i>	
Есей як проблематичний жанр: Тарас Прохасько і Тарас Лютий.....	85
<i>Холодова Дарина</i>	
Використання інтерактивного генеалогічного древа для дослідження персонажів твору «Кар'єра Ругонів» Еміля Золя	88
<i>Циба Мирослава</i>	
До питання про сучасні концепції класифікації історичного роману (на матеріалі романів Кліма Поліщука «Отаман Зелений» і Андрія Кокотюхи «Справа Отамана Зеленого»)	90
<i>Чала Марина</i>	
Образ смерті в романі Маркуса Зузака «Крадійка книжок»	94
<i>Чепракова Регіна</i>	
Еміль Золя як теоретик натуралізму в літературі та театрі	96
<i>Чечньова Наталія</i>	
Феміністичні тенденції в романі Сильвії Плат «Під скляним ковпаком».....	98
<i>Шпітальна Оксана</i>	
Розвиток критичного мислення під час вивчення української літератури.....	102
<i>Язвенко Анна</i>	
Інтерпретація до сучасності жіночих образів новели Ольги Кобилянської «Valse melancolique»	104

Висновки. Епічна спадщина В. Симоненка – визначне й оригінальне художнє явище, яке варте інтересу як дослідників, так і читачів. Вона, без сумніву, може стати предметом дослідження (в авторському чи жанровому контексті), це дає можливість для різноманітних інтерпретацій, що може привести до більш глибокого розуміння творчої постаті вічно молодого майстра слова.

Література

1. Ковальов В.П. Виразальні засоби українського художнього мовлення. Херсон: ХМВ, 1998. 125 с.
2. Симоненко В. Вибрані твори / упоряд. Анатолій Ткаченко, Дана Ткаченко. Київ: Смолоскип, 2010. 852 с.
3. Шулінова Л. Синестезії в індивідуальній мовній картині світу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика*. 2011. Вип. 22. С. 46-49.

УДК 821.161.2-4

*Г.Ю. Хиженяк
Харків, ХНПУ імені Г.С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Г.І. Хоменко*

ЕСЕЙ ЯК ПРОБЛЕМАТИЧНИЙ ЖАНР: ТАРАС ПРОХАСЬКО І ТАРАС ЛЮТИЙ

Вступ. На початку ХХІ століття в Європі та в Україні значно зростає інтерес до вільного вираження суб'єктності, переосмислення традиційних концепцій, пошуку сенсів. У літературі такому суспільному запиту якнайповніше відповідає жанр есею, до якого звертається все більше письменників, учених, філософів і, як наслідок, виникає необхідність теоретичного осмислення явища.

Актуальність теми. Незважаючи на активні дослідження міжнародної спільноти філософів і літературознавців, єдиного визначення жанру есею неможливо запропонувати, що висуває есей у простір проблематичного пізнання.

Ціль дослідження. Проаналізувати спроби окреслити жанр есею, які належать знаним есеїстам: Тарасові Прохаську в його лекції

«Есей: спроба деконструкції» (2019) і Тарасові Лютому, лекція якого має назву «Філософський есей і смисли» (2019).

Результати дослідження.

У лекції Т. Прохаська «Есей: спроба деконструкції» акцентується на тому, що «есей – це дослідження, а не ствердження чогось, що є очевидним наперед» [2]. Саме суб'єктність твору робить його есеєм. При цьому автор і сам стає об'єктом дослідження. Також існує певна проблема сприйняття тексту сучасним, особливо молодим читачем. Вона полягає в тому, що «темп не дозволяє людям зупинитися на есеях» [2], «через подробеність джерел і фрагментарність інформаційної реальності стало тяжче читачам “хапати” кілька ниток у тексті» [2]. Більш того, звиклий до швидкої реакції соціальних мереж на будь-які події, читач не готовий слідувати тривалий час за тим, як автор поступово розгортає думку, він втрачає низку асоціацій і, відповідно, інтерес. Дослідження психологів підтверджують, що сучасні тенденції стрімкого формування й оновлення інформаційного контенту призводять до того, що частина читацької аудиторії сприймає інформацію як швидкоплинну серію яскравих образів, не з'єднаних причинно-наслідковими зв'язками. Зокрема С. Соболева в статті «Теорія і практика сучасної психології» відзначає, що кліпове сприйняття буття «не потребує включення уяви, рефлексії, осмислення» [4]. Однак, у концепції есею Т. Прохаська автор запрошує читача приєднатися до нього, пройти разом з ним шляхом детектива й дослідити одне явище, але послідовно, у сукупності взаємозв'язків, нічого не усуваючи і нічого не нав'язуючи.

Лекція доктора філософських наук Т. Лютого «Тексти про тексти й інші події» містить твердження, що есеїстика є «типовою феноменологією, бо вона є дескрипцією феномену, описом явища» [1]. У філософському значенні феномен – це «явище, єдине в своєму роді, взяте в його цілісності, в єдності з його сутністю й дане нам у досвіді, сприйняте органами почуттів» [3, с. 575]. Т. Лютий досліджує унікальне явище крізь призму власного суб'єктивного сприйняття. За його концепцією, навіть якщо явище не є унікальним у звичному розумінні, воно стає таким завдяки суб'єктності автора есею – актора аналізу. Цей аналіз розгортається перед читачем у вигляді низки образів, ідей, асоціацій – незвичних, можливо, алогічних для конкретного індивіда. Есей пропонує читачеві пройти нетрадиційним провокативним шляхом і подивитися на явище з іншої

точки зору. Зустріч світогляду читача із дивним, часто відмінним від власного розуміння суті речей потоком асоціацій письменника, призводить до ініціації переосмислення, саморефлексії і, як наслідок, прийняття, продовження процесу обмірковування порушеного питання або повного відторгнення концепції.

Висновки. Таким чином, проблематичність есею породжується цілком написання твору, його максимальною суб'єктивністю, особливостями сприйняття й аналізу інформаційного потоку сучасним читачем. Т. Прохасько й Т. Лютий демонструють вдале поєднання теоретичних знань і практичних навичок, що підтверджується визнанням читацької аудиторії і критиків.

Закономірним виявляється продовжити дослідження особливостей розвитку теорії есею в Україні після 24 лютого 2022 року, коли есей став провідним жанром часу.

Література

1. Лютий Т. Філософський есей і смисли. URL: <https://pen.org.ua/filosofskyj-esej-i-smysly-taras-lyutyj> (дата звернення: 12.11.2023).
2. Прохасько Т. Есей: спроба деконструкції. URL: <https://blog.yakaboo.ua/eseyistyka-prohasko/> (дата звернення: 12.11.2023).
3. Словник української мови: в 11 томах / укл. під кер. академіка І. Білодіда. Київ: Наукова думка, 1970–1980. Т. 10. 575 с.
4. Соболева С. Кліпове мислення як соціально-психологічний феномен та його роль у навчально-пізнавальній діяльності студентів. *Збірник наукових праць «Теорія і практика сучасної психології»*. 2019. № 3. URL: [18.pdf \(kpu.zp.ua\)](https://kpu.zp.ua/18.pdf) (дата звернення: 12.11.2023).